

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าสภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้สรุปผลตามลำดับต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2. สรุปผลการวิจัย

2.1 การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา (ร้อยละ 84.50) รองลงมาเป็นผู้รักษาราชการแทน (ร้อยละ 10.10) และเป็นโรงเรียนขนาดกลางมากที่สุด (ร้อยละ 53.50) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดเล็ก (ร้อยละ 40.30)

2.2 ผลการศึกษา สภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจาก 3 ขั้นตอน พบว่า มีสภาพการดำเนินงานระดับมากที่สุดทั้ง 3 ขั้นตอน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารงบประมาณ (4.09) การติดตามประเมินผล (3.96) และการจัดทำงบประมาณ (3.90) และเมื่อพิจารณารายด้านตามมาตรการจัดการทางการเงินจาก 7 ด้าน พบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ คือ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (4.31) การบริหารการเงินและ

ควบคุมงบประมาณ (4.10) และการวางแผนงบประมาณ (4.06) และ แยกเป็นรายข้อในแต่ละด้าน สามารถสรุป ได้ดังนี้

2.2.1. การวางแผนงบประมาณ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด (4.60) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (4.08) และโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (3.97)

2.2.2 ด้านการคำนวณต้นทุนการผลิต พบ โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (4.39) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (3.74) และโรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (3.64)

2.2.3 ด้านการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด (4.58) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (4.34) และโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (4.24)

2.2.4 ด้านการบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด (4.62) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (4.12) และโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (4.00)

2.2.5 ด้านการบริหารสินทรัพย์ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (4.48) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (3.89) และโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (3.79)

2.2.6 ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนิน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด (4.68) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (4.01) และโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (3.87)

2.2.7 ด้านการตรวจสอบภายใน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (4.43) รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (3.93) และโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (3.88)

2.3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะมีสภาพการดำเนินงาน การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อศึกษารายชั้นตอน พบว่า ชั้นตอนการจัดทำงบประมาณ โรงเรียนที่มีขนาด แตกต่างกันจะมีชั้นตอนการจัดทำงบประมาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อศึกษาชั้นตอนการบริหารงบประมาณ พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันจะมี ชั้นตอนการบริหารงบประมาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อศึกษาชั้นตอนการติดตามประเมินผล พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน จะมีชั้นตอนการติดตามประเมินผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อศึกษารายด้านตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน พบว่า การวางแผนงบประมาณ โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีมาตรฐานการจัดการเงินด้านการ วางแผนงบประมาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การคำนวณต้นทุนผลผลิต โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีมาตรฐานการจัด การเงินด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีมาตรฐานการจัด การเงินด้านการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้างไม่แตกต่างกัน

การบริหารการเงินและควบคุมการดำเนินงาน โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน จะมีมาตรฐานการจัดการเงินด้านการบริหารการเงินและควบคุมการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การบริหารสินทรัพย์ โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีมาตรฐานการจัด การเงินด้านการบริหารสินทรัพย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน จะมีมาตรฐานการจัดการเงินด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การตรวจสอบภายใน โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีมาตรฐานการจัด การเงินด้านการตรวจสอบภายในไม่แตกต่างกัน

3. อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลคือ

3.1 สภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายชั้นตอน คือ ชั้นการจัดทำงบประมาณ การบริหารงบประมาณและการติดตามประเมินผล มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และถ้าพิจารณารายด้านตามมาตรการการจัดการทางการเงินทั้ง 7 ประการ คือ การวางแผนงบประมาณ การคำนวณต้นทุนการผลิต การจัดทำระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การบริหารสินทรัพย์ การรายงานการเงินและผลการดำเนินงาน และการตรวจสอบภายใน พบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน แสดงว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีความเข้าใจและสามารถการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องใหม่ที่โรงเรียนต้องดำเนินการ อาจเพราะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด กล่าวคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้จัดอบรมวิทยากรแกนนำระดับอำเภอตามโครงการการวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ระหว่างวันที่ 27-29 มีนาคม 2545 ที่โรงแรมไหมไทย จังหวัดร้อยเอ็ดและได้ขยายผลแก่โรงเรียนทั้งจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการปรับปรุงระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ระหว่างวันที่ 15-17 กันยายน 2546 ที่โรงแรมริมปาว จังหวัดกาฬสินธุ์แก่ผู้บริหารและครูปฏิบัติหน้าที่ด้านงบประมาณทุกคน ประกอบกับเป็นหน่วยงานนำร่อง (วาทีนี้ ดันติวีระวงศ์, 2546 :1) จึงทำให้เกิดความต่อเนื่องในการนำความรู้ความเข้าใจไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง อันสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 39) ที่ต้องการให้การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ มีความคล่องตัว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมถึงการจัดหารายได้จากการบริหารมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา อันส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน และสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ตัดสินใจเลือกระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนเพื่อปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณของประเทศ โดยการกระจายอำนาจ

บริหารงบประมาณให้หน่วยงานมีอิสระ กล้องตัวในการใช้จ่ายงบประมาณให้คุ้มค่า
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545 ข : 6)

3.2 จากการเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีสภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางจะมีสภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และโรงเรียนขนาดกลางจะมีสภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จะเห็นได้จากโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีสภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ชั้นตอน คือ ชั้นการจัดทำงบประมาณ ชั้นการบริหารงบประมาณ และการติดตามประเมินผล และเมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 7 ด้าน พบว่ามีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ และด้านการรายงานทางการเงินและ ผลการดำเนินงาน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและกลาง มีสภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ชั้นตอน และอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 มาตรการจัดการทางการเงิน อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีปัจจัยพื้นฐานจำกัด ขาดแคลนทั้งบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ และส่วนใหญ่อยู่ห่างไกลทำให้การติดตามและนิเทศไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ วาทีณี ตันติวีระวงศ์ (2546 : 91) ว่าโรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนบุคลากรและเครื่องมือที่ใช้งานทุกด้าน ประกอบกับบุคลากรมีจำนวนน้อยแต่ปฏิบัติหน้าที่หลายด้าน จึงทำให้การบริหารงบประมาณแตกต่างกัน และสอดคล้องกับอัจฉรา ชีวะตระกูล (2548 : 7) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาของการนำระบบงบประมาณมาใช้ในการบริหารราชการ เพราะระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถรองรับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ได้ ทั้งในด้านการจัดเก็บข้อมูล การคำนวณต้นทุนผลผลิต การจัดทำงบประมาณรายรับรายจ่ายประจำปี รายรับรายจ่ายล่วงหน้า รวมถึงระบบตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานในอนาคต ส่วนด้านการจัดระบบซื้อจัดจ้างและด้านการตรวจสอบภายในของโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันแต่มีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน เนื่องจากโรงเรียนได้ดำเนินการเองทั้งสองด้านมาโดยตลอดและมีหน่วยงานต้นสังกัดให้การนิเทศติดตามสม่ำเสมอ

ประกอบกับมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้โรงเรียนดำเนินการได้ดีทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก กลางและใหญ่

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก กลางและใหญ่ การบริหารงบประมาณยังถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับการพัฒนา ปรับปรุงและติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีการพัฒนามาตรการการจัดการด้านการเงินที่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การคำนวณต้นทุนการผลิต (3.73) การบริหารสินทรัพย์ (3.88) และการตรวจสอบภายใน (3.94) โดยจะต้องมีการจัดหาบุคลากร ตำแหน่งด้านนี้โดยเฉพาะ หรือพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านนี้ให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง มีคู่มือ มีวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ ตลอดจนมีการนิเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่ให้เกิดความแตกต่างกันของการปฏิบัติในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความคุ้มค่าของการบริหารงบประมาณในโรงเรียนต่อไป

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

4.1 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหาร งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีประสิทธิภาพ

4.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ที่มีปัญหาขาดแคลน บุคลากรด้านการบริหารงบประมาณ